

Osnovna šola Frana Kranjca Celje

MLADINSKA POEZIJA VINKA
MÖDERNDORFERJA

Avtorice:

Špela ČAKŠ, 8. a

Vera KAMENŠEK, 9. a

Aleksandra NOVAK, 8. a

Mentorica:

Kristina Radoš, prof. slov.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2009

KAZALO

1. POVZETEK	3
2. UVOD	4
3. NEKAJ BESED O AVTORJU	5
4. ... IN NJEGOVM DELU	5
5. OSREDNJI DEL RAZISKOVALNE NALOGE	6
5.1. ZAKAJ SO SLONI RAHLOSPEČI?	6
5.1.1. LJUBEZENSKA	6
5.1.2. TAK PAČ SEM.....	6
5.1.3. PRVI KORAK	7
5.1.4. ČE IMAŠ DENAR	8
5.1.5. ŠE ENA LJUBEZENSKA	8
5.2. KAKO SE DAN LEPO ZAČNE	9
5.2.1. I LOVE YOU	9
5.2.2. KAKO SPRAVITI ŽIRAFO SKOZI ŠIVANKINO UHO	9
5.2.3. BREZBRIŽNA KAMELA	10
5.2.4. OSAMLJENA KAČA	10
5.2.5. KAKŠEN JE ATA	11
5.3. ZLODEJEVE ŽALOSTINKE	12
5.3.1. MISLIM NATE	12
5.3.2. PRIŠEL SEM DO JEZERA	12
5.3.3. MOJA DEŽELA	12
5.3.4. MOJE OTROŠTVO	13
5.3.5. KDO MED KAMNI SPI	13
6. ZAKLJUČEK	15
7. VIRI IN LITERATURA	16

1. POVZETEK

V sklopu raziskovalne naloge smo spoznale življenje in ustvarjanje Vinka Möderndorferja. Podrobneje smo se osredotočile na njegovo pesniško ustvarjanje. Pregledale smo njegove pesniške zbirke in od vseh izbrale tri, in sicer Zakaj so sloni rahlospeči?, Kako se dan lepo začne in Zlodejeve žalostinke.

Iz vsake zbirke smo izbrale pet pesmi in jih analizirale glede na vsebino, zgradbo, rimo in pesniške figure.

Vse podatke smo zbrale v preglednici in ugotovitve na kratko povzele.

2. UVOD

Za naše raziskovalno delo smo izbrale tri pesniške zbirke Vinka Möderndorferja, po našem izboru. Te zbirke so Zakaj so sloni rahlospeči?, Kako se dan lepo začne in Zlodejeve žalostinke. Zadnja pesniška zbirka ni izrazito mladinska, vendar nas je zaradi svoje drugačnosti pritegnila in zato smo se tudi odločile za obravnavo le-te.

V vsaki pesniški zbirki smo izbrale pet pesmi in jih pogledale glede na vsebino, obliko, rimo in pesniške figure.

Iz prve pesniške zbirke (Zakaj so sloni rahlospeči?) smo izbrale naslednje pesmi:

- Ljubezenska,
- Tak pač sem,
- Prvi korak,
- Če imaš denar in
- Še ena ljubezenska.

Iz druge (Kako se dan lepo začne) pesmi z naslovi:

- I love you,
- Kako spraviti žirafa skozi šivankino uho,
- Brezbrižna kamela,
- Osamljena kača in
- Kakšen je ata.

Iz zbirke Zlodejeve žalostinke pa:

- Mislim nate,
- Prišel sem do jezera,
- Moja dežela,
- Moje otroštvo in
- Kdo med kamni spi.

Zanimale so nas podobnosti in razlike med pesmimi.

Za Vinka Möderndorferja smo se odločile, ker je »naše gore list«, je torej Celjan. Za poezijo pa zato, ker avtorja poznamo kot vsestranskega ustvarjalca, kot pesnika pa ga nismo poznale.

3. NEKAJ BESED O AVTORJU ...

Vinko Möderndorfer je rojen 22. septembra 1958 v Celju, kjer je končal gimnazijo pedagoške smeri. Študij je nadaljeval na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo, kjer je diplomiral iz gledališke in radijske režije.

4. ... IN NJEGOVM DELU

Takoj po končani Akademiji je pričel z delom v slovenskih gledališčih. Hkrati pa je prevzel umetniško vodenje gledališča Glej.

Vzporedno z gledališkimi režijami dela tudi kot radijski, televizijski in filmski režiser.

V času od leta 1981 pa do danes je v knjižni obliki objavil več kot 30 del s področja proze, poezije, dramatike in esejistike.

Je prejemnik najrazličnejših prestižnih nagrad (nagrade Prešernovega sklada, Župančičevo nagrado, Boršnikovo nagrado za režijo in mnoge druge).

Zadnje je prejel v začetku marca letos in sicer Čašo nesmrtnosti oz. velenjico za desetletni vrhunski pesniški opus. V zadnjem desetletju je objavil sedem pesniških zbirk za odrasle, med katerimi so ob podelitvi izpostavili *Pesmi iz nočne kronike*, *Temno modro kot september* in *Dotikanja*.

Če se osredotočimo samo na njegovo poezijo, je izdal naslednje pesniške zbirke:

Mah (1981),

Male nočne ljubávne pesmi (1993),

Kako se dan lepo začne (1993),

Madonca fleten svet (1995),

Zlodejeve žalostinke (1999),

Pesmi iz nočne kronike (1999),

Temno modro kot september in različni ljubezenski e-maili (1999),

Zakaj so sloni rahlospeči (2003),

Skala in srce (2005).

5. OSREDNJI DEL RAZISKOVALNE NALOGE

Za našo raziskovalno delo smo izbrale tri pesniške zbirke Vinka Möderndorferja po našem izboru. Izbrale smo jih glede na pesmi so nam bile najbolj všeč. Te pesniške zbirke so Zakaj so sloni rahlospeči?, Kako se dan lepo začne in Zlodejeve žalostinke.

Zanimale so nas vsebine, zgradba pesmi, rima in pesniške figure.

5.1. ZAKAJ SO SLONI RAHLOSPEČI?

5.1.1. LJUBEZENSKA

Pesem govori o tem, kako je, ko sta dva zaljubljena: se poljubita, njuni prsti se prepletajo in stisnjena drug k drugemu sedita na klopci pri fontani.

Zgradba pesmi:

Sestavljena iz petih kitic. Vse so iz dveh verzov, v vsaki kitici je ena ali celo dve trditvi.

Rima:

1. kitica: aa (zaporedna rima)
2. kitica: bb (zaporedna rima)
3. kitica: cd
4. kitica: ee (zaporedna rima)
5. kitica: ff (zaporedna rima)

5.1.2. TAK PAČ SEM

Pesem govori o fantu, ki je nenehno zaspan: že ko se zbudi, zaspi nazaj; na avtobusu zaspi, preden prispe do šole; spi med poukom, pri kosilu; še preden dobi prvi poljub. Na koncu ugotovi, da je takšen zaspanec verjetno zato, ker se piše Zaspané.

Zgradba pesmi:

Je iz sedmih kitic. Prva je dvovrstičnica, naslednji dve sta osemvrstičnici, četrta in peta sta štirivrstičnici ali kvartini, šesta je petvrstičnica, sedma pa trivrstičnica ali tercina.

Rima:

1. kitica: aa (zaporedna)
2. kitica: abccbbbb
3. kitica: deebfbgg
4. kitica: haia
5. kitica: jaaa
6. kitica: kkkll
7. kitica: mnm (prestopna rima)

5.1.3. PRVI KORAK

Pesem opisuje prvi korak; govori o tem, da je vse enkrat prvič in da če se želimo neke stvari lotiti, moramo narediti prvi korak.

Zgradba pesmi:

Je iz štirih kitic. Prva je petvrstičnica, druga šestvrstičnica, zadnji dve pa sta osemvrstičnici.

Rima:

1. kitica: abcba (pretrgana rima)
2. kitica: acdefe (4. in 6. verz se rimata)
3. kitica: aghijkl (4. in 8. verz se rimata)

4. kitica: admnoprm (3. in 8. verz se rimata)

5.1.4. ČE IMAŠ DENAR

Pesem pripoveduje o tem, da če imaš denar, si lahko kupiš balon, bonton, šminko ali pa pustno krinko ali pa svoj godalni kvartet; kupiti se da vse, razen mladosti in ljubljene srca.

Zgradba pesmi:

Sestavlja jo sedem kitic. Prva, druga, četrta in šesta so trivrstičnice ali tercine; tretja je štirivrstičnica ali kvartina; peta šestvrstičnica; sedma pa dvovrstičnica.

Rima:

1. kitica: aba (prestopna rima)
2. kitica: ccc (zaporedna rima)
3. kitica: dede (prestopna rima)
4. kitica: afa (prestopna rima)
5. kitica: agghbh
6. kitica: aba (prestopna rima)
7. kitica: ii (zaporedna rima)

5.1.5. ŠE ENA LJUBEZENSKA

Pesem govori o tem, da tudi če ima nekdo veliko napak, je vseeno lahko ljubljene in dan brez njega brez pomena.

Zgradba pesmi:

Je iz treh kitic. Prva in druga sta sedemvrstičnici, tretja pa je osemvrstičnica.

Rima:

1. kitica: abcdef
2. kitica: ghijkl
3. kitica: mnhojprp

Od vseh izbranih pesmi ima ta najsvobodnejšo rimo.

5.2.KAKO SE DAN LEPO ZAČNE

5.2.1. I LOVE YOU

Pesem je ljubezenska izpoved, ki govori o tem, da ljubi osebo, če je prisotna ali ne. Ljubil jo bo, ko bo tukaj in ljubi jo zdaj, ko je prisotna. Ko bo zraven njega pa se pokrije in zaspi.

Zgradba pesmi:

Sestavljena je iz treh kitic, od katerih je prva štirivrstičnica ali kvartina, druga šestvrstičnica, tretja pa petvrstičnica.

Rima:

1. kitica: aabb (zaporedna rima)
2. kitica: aacded
3. kitica: aafgf

Ponavljjanje:

Ponovitev iste besede ali besedne zveze na začetku dveh ali več verzov imenujemo anafora.

če ...

če ...

5.2.2. KAKO SPRAVITI ŽIRAFO SKOZI ŠIVANKINO UHO

Pesem je zelo kratka, zapisana pa je kot odgovor na naslov. Pojasnjuje, da je žirafa včasih lahko spraviti skozi šivankino uho, včasih pa težko, toda zmeraj je zelo tesno.

Zgradba pesmi:

Sestavljene iz ene same kitice, ki je petvrstična.

Rima:

abbcb (pretrgana rima)

Ponavljjanje:

Ponovitev iste besede ali besedne zveze na začetku dveh ali več verzov imenujemo anafora.

včasih ...

včasih ...

5.2.3. BREZBRIŽNA KAMELA

Pesem govori o kameli, ki živi v puščavi. Če jo kdo vpraša kaj to pomeni, se predrzno obnaša, mu nameni nekaj besed ter gre naprej.

Zgradba pesmi:

Sestavljena je iz petih kitic. Prva je trivrstičnica ali tercina, druga petvrstičnica, tretja in peta štirivrstičnici ali kvartini, četrta pa dvovrstičnica.

Rima:

1. kitica: abb

2. kitica: abcde

3. kitica: abab (verižna, prestopna rima)

4. kitica: aa (zaporedna rima)

5. kitica: abaa

5.2.4. OSAMLJENA KAČA

Pesem govori o kači, ki se rada družiti s špageti, ker se ji zdi, da so njeni sorodniki. Je pa tudi večkrat osamljena, ker ji direktor živalskega vrta premalokrat servira špagete in zato ji ni do nobene hrane. Želi si samo družiti se s špageti.

Zgradba pesmi:

Iz treh kitic. Prva je štirivrstičnica ali kvartina, druga petvrstičnica, tretjo pa sestavlja sedem verzov.

Rima je svobodna:

1. kitica: abcd
2. kitica: efghi
3. kitica: jklllmn

5.2.5. KAKŠEN JE ATA

Pesem govori o tem, kakšen mora biti ata. Ne sme biti copata.

Umakne se v sobo, ko mama kriči, mama pa se potem samo grenko zasmeji.

Tako se ata bori, da ne bi bil copata. Še preden se umakne v sobo, pa pomežikne mami, kar so še bolj razjezi.

Zgradba pesmi:

Sestavljena je iz štirih kitic. Prva je štirivrstičnica ali kvartina, druga in tretja sta petvrstičnici, četrto pa je sestavljata samo dva verza.

Rima:

1. kitica: abbb
2. kitica: cdcdc (prestopna rima)
3. kitica: aaeff (pretrgana rima)
4. kitica: gg (zaporedna rima)

5.3. ZLODEJEVE ŽALOSTINKE

5.3.1. MISLIM NATE

Pesnik misli na njo, ko ga izda prijatelj, kadar je vse manj kot nič, ko ne zna več naprej, kadar je ranljiv in nekoga potrebuje.

V vsaki kitici se ponovi verz (mislím nate), kar je značilno za to pesniško zbirko.

Pesem je brez ločil. Besedo Mislím vedno zapiše z veliko začetnico.

Zgradba pesmi: V pesmi je pet kitic, ki so dvovrstičnice.

V pesmi ni rime.

5.3.2. PRIŠEL SEM DO JEZERA

Kot dogovorjeno je prišel do jezera. Hotel je na drugo stran. Tam ga ne co nihče čakal, morda le fosili in mrtvi. Zato se je vrnil in pustil jezero za sabo.

Zgradba pesmi:

Sestavlja jo ena kitica.

Pesem se ne rima.

Pesem je brez končnih ločil.

5.3.3. MOJA DEŽELA

Moja dežela je, kjer kar naprej dežuje, kjer kar naprej hitimo in ne dohitimo ničesar, kjer vladajo prhke besede. Preklinja sina te dežele.

Zgradba pesmi:

Sestavljajo jo tri kitice. Prva kitica je sedemvrstičnica, druga štirivrstičnica ali kvartina, tretja pa šestvrstičnica.

V pesmi ni rime.

Nima končnih ločil, v vsaki kitici se ponovi besedna zveza Moja dežela.

5.3.4. MOJE OTROŠTVO

Bilo je kratko in polno rumene svetlobe, katero je prinesla stara mama vsako jutro v sobo, ko je odgrnila zavese. Po tem pa mu je pripovedovala o svojem otroštvu. In kako je vsako jutro pričeval z njeno mladostjo.

Zgradba pesmi:

Sestavljajo jo tri kitice. prva kitica je štirivrstičnica ali kvartina, druga je osemvrstičnica, tretja pa trivrstičnica ali tercina.

Pesem se ne rima.

Pesem je brez končnih ločil.

Ponavljjanje:

Ponovitev iste besede na začetku dveh ali več zaporednih verzov imenujemo anafora.

5.3.5. KDO MED KAMNI SPI

Pesnik se sprašuje, kdo spi med kamni in koga posujejo s prodrom; kam gre pogled, ko gladina odteče; in kam se nasloni gora, ko se nebo umakne; kdo je med ljudmi čisto slep in čisto sam.

Zgradba pesmi:

Sestavljajo jo tri štirivrstičnice ali kvartine.

V pesmi ni rime.

Ni končnih ločil.

Preglednica 1: Podobnosti in razlike med pesmimi

NASLOV PESMI	ZGRADBA PESMI	ŠTEVILO VERZOV	RIMA	PONAVLJANJA
Ljubezenska	5 kitic	10	zaporedna	/
Tak pač sem	7 kitic	34	zaporedna, prestopna	/
Prvi korak	4 kitice	27	pretrgana	/
Če imaš denar	7 kitic	24	prestopna, zaporedna	/
Še ena ljubezenska	3 kitice	22	svobodna	/
I love you	3 kitice	15	zaporedna	anafora
Kako spraviti žirafa skozi šivankino uho	1 kitica	5	pretrgana	anafora
Brezbrižna kamela	5 kitic	18	prestopna, zaporedna	/
Osamljena kača	3 kitice	16	svobodna	/
Kakšen je ata	4 kitice	16	prestopna, pretrgana, zaporedna	/
Mislim nate	5 kitic	10	/	/
Prišel sem do jezera	1 kitica	7	/	/
Moja dežela	3 kitice	17	/	/
Moje otroštvo	3 kitice	15	/	/
Kdo med kamni spi	3 kitice	12	/	/

Podrobneje smo analizirale petnajst pesmi. Od teh sta dve sestavljeni iz dveh kitic, šest iz treh kitic, dve sta štirikitični, tri petkitični in dve sedemkitični.

Najmanjše število verzov (5) sestavlja pesem Kako spraviti žirafa skozi šivankino uho, iz največ verzov (34) pa je sestavljena pesem Tak pač sem.

Sedem pesmi ima svobodno rimo, v šestih se pojavi zaporedna rima, v štirih prestopna in v treh pretrgana.

Anafora je v dveh pesmih iz zbirke Kako se dan lepo začne.

6. ZAKLJUČEK

Raziskale smo petnajst pesmi glede na vsebino, zgradbo, rimo in ponavljanja.

Ugotovile smo, da se avtor ni osredotočil samo na eno tematiko, pesmi nimajo niti enotne zgradbe niti rime, ponavljanje pa lahko najdemo samo pri dveh pesmih.

Zbirki pesmi Zakaj so sloni rahlospeči? in Kako se dan lepo začne sta namenjeni mlajši, medtem ko Zlodejeve žalostinke starejšim bralcem.

Zadnja omenjena zbirka je zelo svobodna – nima končnih ločil in pesmi se tudi ne rimajo.

7. VIRI IN LITERATURA

Möderndorfer, V. 1993. *Kako se dan lepo začne*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Möderndorfer, V. 2003. *Zakaj so sloni rahlospeči?*. Ljubljana: Mladika.

Möderndorfer, V. 1999. *Zlodejeve žalostinke*. Maribor: Obzorja.

<http://www.drustvo-dsp.si/>